ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
zo 7. júla 2005 *

Vo veci C-147/03,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 31. marca 2003,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: W. Bogensberger a D. Martin, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

ktorú v konaní podporuje:

Fínska republika, v zastúpení: A. Guimaraes-Purokoski a T. Pynnä, splnomocnené zástupkyne, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

vedľajší účastník konania,

* * Jazyk konania: nemčina.

proti

Rakúskej republike, v zastúpení: H. Dossi, E. Riedl, splnomocnení zástupcovia, ako aj C. Ruhs a H. Kasparovsky, poradcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory vykonávajúca funkciu predsedníčky druhej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia C. Gulmann, J. Makarczyk (spravodajca), P. Kūris a J. Klučka,

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: M.-F. Contet, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 25. novembra 2004,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 20. januára 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Vo svojej žalobe Komisia Európskych spoločenstiev navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Rakúska republika si tým, že neprijala opatrenia potrebné na zabezpečenie prístupu držiteľom stredoškolských diplomov získaných v iných členských štátoch k vyššiemu a vysokoškolskému vzdelaniu, ktoré poskytuje, za rovnakých podmienok, ako majú držitelia stredoškolských diplomov získaných v Rakúsku, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 12 ES, 149 ES a 150 ES.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

2 Článok 3 ods. 1 ES uvádza:

„Na účely stanovené v článku 2, činnosti Spoločenstva zahŕňajú, ako to vyplýva z ustanovení tejto zmluvy a z časového plánu v nej stanovenom:

...

q) príspevky na kvalitné všeobecné a odborné vzdelanie a na rozkvet kultúr členských štátov."

3 Článok 12 prvý odsek ES uvádza:

„V rámci pôsobnosti tejto zmluvy a bez toho aby boli dotknuté jej osobitné ustanovenia akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti je zakázaná."

4 Podľa článku 149 ES:

„1. Spoločenstvo prispieva k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním spolupráce medzi členskými štátmi a, ak je to potrebné, podporovaním a doplňovaním činností členských štátov pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah výučby a organizáciu vzdelávacích systémov a za ich kultúrnu a jazykovú rozmanitosť.

2. Činnosť Spoločenstva sa zameriava na:

...

— podporu mobility študentov a učiteľov, medzi iným podporou akademického uznávania diplomov a započítaním času štúdia,

...

3. Spoločenstvo a členské štáty podporujú na poli vzdelávania spoluprácu s tretími krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy.

..."

5 Nakoniec podľa znenia článku 150 ES:

„1. Spoločenstvo uskutočňuje politiku odborného vzdelávania, ktorá podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov, pri plnom rešpektovaní ich zodpovednosti za obsah a organizáciu odborného vzdelávania.

2. Činnosť Spoločenstva sa zameriava na:

...

— uľahčenie prístupu k odbornému vzdelávaniu a podporu mobility inštruktorov a stážistov, najmä mladých ľudí...“

Vnútroštátna právna úprava

6 § 36 zákona o vysokoškolskom štúdiu (Universitäts-Studiengesetz, ďalej len „UniStG“), nazvaný „Zvláštne podmienky prijatia na štúdium na vysokej škole“ (Besondere Universitätsreife), uvádza:

„1. Dodatočne k všeobecným podmienkam na prijatie na štúdium musí uchádzač preukázať aj spôsobilosť pre štúdium daného odboru, vrátane existencie bezprostredného práva študovať na vysokej škole v štáte, ktorý vystavil doklad potvrdzujúci všeobecné právo študovať na vysokej škole.

2. Pre maturitné vysvedčenia vystavené v Rakúsku ide o tie dodatočné skúšky k maturitným skúškam, ktoré sú predpísané na základe Universitätsberechtigungsverordnung (nariadenie o prijímaní na vysokoškolské štúdium).

3. Ak študijný odbor, o ktorý sa uchádzač v Rakúsku uchádza, neexistuje v štáte, ktorý vystavil doklad, musí uchádzač splniť podmienky na prijatie na štúdium špecifické pre študijný odbor existujúci v štáte vystavenia dokladu, ktorý sa čo najviac podobá študijnému odboru, o ktorý sa uchádzač uchádza v Rakúsku.

4. Spolková ministerka alebo spolkový minister môže nariadením určiť skupiny osôb, ktorých maturitné vysvedčenia sa z dôvodu ich úzkych osobných väzieb k Rakúsku alebo ich činnosti v prospech Rakúskej republiky posudzujú na účely zistenia splnenia špecifických podmienok na prijatie na štúdium tak, ako keby boli vystavené v Rakúsku.

5. Rektorka alebo rektor preskúma na základe dokladu predloženého s cieľom preukázať splnenie podmienok na prijatie na štúdium, či uchádzač spĺňa špecifické podmienky na prijatie na štúdium na vysokej škole s ohľadom na zvolený študijný odbor."

Konanie pred podaním žaloby

7 Komisia doručila 9. novembra 1999 Rakúskej republike výzvu, v ktorej jej oznamuje svoj záver, že § 36 UniStG je v rozpore s článkami 12 ES, 149 ES a 150 ES. Vyzvala Rakúsku republiku, aby jej oznámila svoje pripomienky v lehote dvoch mesiacov.

8 Rakúska republika odpovedala na uvedenú výzvu listom z 3. januára 2000.

9 Komisia zaslala 29. januára 2001 rakúskym orgánom dodatočnú výzvu, na ktorú odpovedali listom z 3. apríla 2001.

10 Keďže Komisia nebola spokojná s odpoveďami Rakúskej republiky, poslala jej 17. januára 2002 odôvodnené stanovisko vyzývajúce ju prijať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia tohto stanoviska opatrenia potrebné na zabezpečenie prístupu držiteľov stredoškolských diplomov získaných v iných členských štátoch k rakúskemu vyššiemu vzdelávaniu alebo vysokoškolskému vzdelaniu za rovnakých podmienok, ako majú držitelia stredoškolských diplomov získaných v Rakúsku.

11 Pretože Komisia nepovažovala odpoveď rakúskej vlády z 22. marca 2002 za uspokojivú, podala túto žalobu.

12 Uznesením zo 17. septembra 2003 predseda Súdneho dvora povolil Fínskej republike vstúpiť do konania ako vedľajší účastník na podporu návrhov Komisie.

O žiadosti o opätovné otvorenie ústnej časti konania

13 Podaním z 8. februára 2005, ktoré bolo doručené do kancelárie Súdneho dvora 15. februára 2005, Rakúska republika požiadala o opätovné otvorenie ústnej časti konania. Svoju žiadosť založila na informáciách vychádzajúcich z médií a získaných po pojednávaní. Podľa týchto informácií päť nemeckých spolkových krajín plánovalo zaviesť od zimy 2005/2006 zápisné vo výške 500 eur. Zavedenie tohto zápisného by eliminovalo regulačný účinok prístupu k rakúskemu vysokoškolskému vzdelaniu.

14 Okrem toho by opätovné otvorenie ústnej časti konania umožnilo Rakúskej republike diskutovať o návrhoch generálneho advokáta.

15 V tomto zmysle stačí pripomenúť, že Štatút Súdneho dvora a jeho rokovací poriadok nedáva účastníkom konania možnosť podať vyjadrenia ako odpoveď na návrhy predložené generálnym advokátom (pozri najmä uznesenie zo 4. februára 2000, Emesa Sugar, C-17/98, Zb. s. I-665, bod 2).

16 Pokiaľ ide o ďalší dôvod predložený Rakúskou republikou o opätovnom otvorení ústnej časti konania, treba pripomenúť, že Súdny dvor môže z úradnej moci alebo na návrh generálneho advokáta, alebo na návrh účastníkov konania nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania podľa článku 61 rokovacieho poriadku, pokiaľ sa domnieva, že potrebuje ďalšie vysvetlenia alebo že vec musí byť rozhodnutá na základe tvrdenia, ktoré nebolo medzi účastníkmi konania prejednané (pozri najmä rozsudky z 13. novembra 2003, Schilling a Fleck-Schilling, C-209/01, Zb. s. I-13389, bod 19, a zo 17. júna 2004, Recheio — Cash & Carry SA, C-30/02, Zb. s. I-6051, bod 12).

17 Keďže prejednávaná vec nezodpovedá žiadnemu z uvedených predpokladov, Súdny dvor zastáva názor, že netreba nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania.

O prípustnosti

Argumentácia účastníkov konania

18 Rakúska republika vyvodzuje neprípustnosť žaloby z toho dôvodu, že Komisia zmenila predmet konania medzi konaním pred podaním a po podaní žaloby.

Komisia teda vo svojej žalobe uviedla, že konanie sa netýka akademického uznávania diplomov o stredoškolskom vzdelaní vykonávaného rakúskymi orgánmi, zatiaľ čo v odôvodnenom stanovisku definovala predmet konania ako „otázku súladu rakúskej právnej úpravy upravujúcej akademické uznávanie diplomov získaných v iných členských štátoch a prístup ich držiteľov k vyššiemu vzdelaniu s právom Spoločenstva".

19 Subsidiárne Rakúska republika vyvodzuje neprípustnosť žalobného dôvodu týkajúceho sa práva rakúskych orgánov vydávať nariadenia vyplývajúcej z § 36 ods. 4 UniStG z toho dôvodu, že Komisia uviedla tvrdenie v tomto smere prvýkrát v žalobe.

20 V odpovedi Komisia tvrdí, že predmet konania začatého proti Rakúskej republike zostal medzi konaním pred podaním žaloby a v žalobe totožný. Zdôrazňuje najmä to, že v dodatočnej výzve, ktorú adresovala Rakúskej republike, jej oznámila, že predmetom konania je iba zlučiteľnosť rakúskych právnych predpisov so Zmluvou ES, čo sa týka prístupu k vyššiemu vzdelaniu pre držiteľov dokladov o ukončení stredoškolského vzdelania získaných v iných členských štátoch s výnimkou akademického uznávania diplomov.

21 Pokiaľ ide o § 36 ods. 4 UniStG, Komisia zdôrazňuje, že nezamýšľala uvádzať nový žalobný dôvod. Chcela iba upriamiť pozornosť Súdneho dvora na skutočnosť, že toto ustanovenie, ktoré zavádza nepriamu diskrimináciu voči štátnym príslušníkom iných členských štátov, nahradilo podobné ustanovenie, ktoré vytváralo priamu diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti. Komisia tým neuviedla nový žalobný dôvod, ale iba vykreslila skutočnosť, že aj keby bolo prijaté tvrdenie Rakúskej republiky, podľa ktorého § 36 UniStG nespôsobuje priamu diskrimináciu, toto ustanovenie vedie napriek tomu ku skrytej diskriminácii.

Posúdenie Súdnym dvorom

22 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že konanie pre podaním žaloby má na jednej strane za cieľ dať predmetnému členskému štátu príležitosť, aby splnil svoje povinnosti vyplývajúce mu z práva Spoločenstva, a na druhej strane, aby uplatnil svoju obranu voči výhradám formulovaným Komisiou (pozri najmä rozsudky z 10. mája 2001, Komisia/Holandsko, C-152/98, Zb. s. I-3463, bod 23; z 15. januára 2002, Komisia/Taliansko, C-439/99, Zb. s. I-305, bod 10, a z 27. novembra 2003, Komisia/Fínsko, C-185/00, Zb. s. I-14189, bod 79).

23 Z toho vyplýva, že výzva adresovaná Komisiou predmetnému členskému štátu a potom odôvodnené stanovisko vydané Komisiou určovali predmet konania, ktorý nemôže byť rozšírený. V dôsledku toho musia byť odôvodnené stanovisko a žaloba založené na rovnakých žalobných dôvodoch (pozri najmä rozsudky z 29. septembra 1998, Komisia/Nemecko, C-191/95, Zb. s. I-5449, bod 55; z 11. júla 2002, Komisia/Španielsko, C-139/00, Zb. s. I-6407, bod 18, a rozsudok Komisia/Fínsko, už citovaný, bod 80).

24 Táto požiadavka však nemôže viesť až k vyžadovaniu úplnej zhody medzi znením žalobných dôvodov vo výzve, výrokom odôvodneného stanoviska a žalobnými návrhmi, pokiaľ sa predmet konania, tak ako je uvedený v odôvodnenom stanovisku, nerozšíril alebo nezmenil (pozri najmä rozsudky Komisia/Nemecko, už citovaný, bod 56; Komisia/Španielsko, už citovaný, bod 19, a Komisia/Fínsko, už citovaný, bod 81).

25 Treba konštatovať, že v danom prípade Komisia nezmenila predmet konania medzi fázami pred podaním a po podaní žaloby. V skutočnosti Komisia v žalobe

formulovala žalobné dôvody totožné s výhradami uvedenými vo výzve a v odôvodnenom stanovisku. Rakúska republika teda bola riadne informovaná o povahe porušenia práva Spoločenstva uvádzanom Komisiou a konkrétnejšie nepriamo diskriminujúcej povahe predmetného vnútroštátneho ustanovenia, ktoré sa týkalo podmienok prístupu k systému rakúskeho vyššieho a vysokoškolského vzdelania pre študentov — držiteľov stredoškolských diplomov z iných členských štátov.

26 Pokiaľ ide o žalobný dôvod týkajúci sa § 36 ods. 4 UniStG, Komisia jasne uviedla, že ho spomenula iba na vykreslenie skutočnosti, že tento odsek nahradil podobné ustanovenie, ktoré bolo priamo diskriminačné. Nejde teda o nový žalobný dôvod.

27 Z toho vyplýva, že Komisia nezmenila vo svojej žalobe rozsah predmetu konania a že žaloba je prípustná.

O podstate

O pôsobnosti práva Spoločenstva

Argumentácia účastníkov konania

28 Komisia zastáva názor, že diskriminácia obsiahnutá v § 36 UniStG spočíva iba v podmienkach prístupu k rakúskemu vyššiemu alebo vysokoškolskému vzdelávaniu a že táto otázka podľa nej patrí do oblasti vecnej pôsobnosti Zmluvy.

29 Fínska republika, rovnako ako Komisia, je toho názoru, že žaloba sa zakladá iba na podmienkach prístupu držiteľov diplomov získaných v iných členských štátoch k rakúskemu vyššiemu vzdelávaniu a že sa netýka otázky akademického uznávania diplomov.

30 Rakúska republika tvrdí, že § 36 UniStG upravuje uznávanie diplomov o ukončení stredoškolského štúdia na účel prijatia na rakúske vysoké školy. Pritom tvrdí, že akademické uznávanie diplomov s cieľom začať alebo pokračovať na vyššom stupni štúdia alebo v inom vzdelávaní nepatrí do pôsobnosti Zmluvy.

Posúdenie Súdnym dvorom

31 Podľa znenia článku 12 ods. 1 ES v rámci pôsobnosti Zmluvy a bez toho, aby boli dotknuté jej osobitné ustanovenia, je akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti zakázaná.

32 Ako Súdny dvor rozhodol v bode 25 rozsudku z 13. februára 1985, Gravier, (293/83, Zb. s. 593), že podmienky prijatia na odborné štúdium patria do oblasti uplatnenia Zmluvy (pozri rovnako rozsudok z 1. júla 2004, Komisia/Belgicko, C-65/03, Zb. s. I.-6427, bod 25).

33 Z judikatúry takisto vyplýva, že tak vyššie, ako aj vysokoškolské vzdelanie predstavujú odborné vzdelávanie (pozri rozsudky z 2. februára 1988, Blaizot, 24/86, Zb. s. 379, body 15 až 20, a z 27. septembra 1988, Komisia/Belgicko, 42/87, Zb. s. 5445, body 7 a 8).

34 V danom prípade § 36 UniStG určuje podmienky na prístup k vyššiemu alebo vysokoškolskému vzdelaniu v Rakúsku. V tomto zmysle ustanovuje, že držitelia stredoškolských diplomov získaných v iných členských štátoch musia okrem splnenia všeobecných podmienok na prístup k vyššiemu alebo vysokoškolskému vzdelávaniu preukázať, že spĺňajú zvláštne podmienky na prístup k štúdiu zvoleného odboru určené štátom, ktorý vydal ich diplomy, a to, že získali právo byť priamo prijatí na toto štúdium.

35 Za týchto podmienok je potrebné preskúmať sporné ustanovenie vo vzťahu k Zmluve a najmä vo vzťahu k zásade zákazu diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti uvedenej v článku 12 ES.

O žalobnom dôvode založenom na porušení práva Spoločenstva

Argumentácia účastníkov konania

36 Komisia tvrdí, že právo na rovnaké zaobchádzanie uvedené v článku 12 ES nevyhnutne pod hrozbou straty akéhokoľvek účinku zahŕňa právo držiteľov diplomov získaných v inom členskom štáte, pokiaľ je ich diplom vyhlásený za rovnocenný, nepodliehať podmienkam, ktorým na účely začatia štúdia v rovnakom odbore rakúskeho vyššieho alebo vysokoškolského vzdelávania nepodliehajú študenti, ktorí získali diplom v Rakúsku.

37 Pritom podľa § 36 UniStG prístup držiteľov diplomov získaných v inom členskom štáte k určitým odborom rakúskeho vysokoškolského alebo univerzitného vzdelávania podlieha podmienke, ktorej nepodliehajú držitelia diplomov o ukončení stredoškolského vzdelania získaných v Rakúsku.

38 Komisia tvrdí, že táto podmienka je nepriamou diskrimináciou, pretože aj keď rakúski štátni príslušníci, ktorí získali diplom v inom členskom štáte, rovnako podliehajú tej istej podmienke, táto sa týka viac štátnych príslušníkov iných členských štátov než rakúskych štátnych príslušníkov.

39 Fínska republika je rovnako ako Komisia toho názoru, že podmienka uvedená v § 36 UniStG, ktorá sa netýka držiteľov rakúskych stredoškolských diplomov, je v rozpore s právom Spoločenstva, najmä s článkom 12 ES.

40 Rakúska republika namieta analýzu Komisie, podľa ktorej prístup k vyššiemu vzdelaniu v Rakúsku podlieha dvojfázovému konaniu; najprv uznanie stredoškolských diplomov na rovnakom základe a potom overenie ostatných podmienok. Prijatie na rakúske vysoké školy v skutočnosti podliehalo preukázaniu všeobecnej spôsobilosti a osobitnej spôsobilosti na vysokoškolské štúdium a žiadna iná podmienka než akademické uznanie kvalifikácie na prijatie na vysokoškolské štúdium nebola požadovaná.

Posúdenie Súdnym dvorom

41 Podľa ustálenej judikatúry zásada rovnakého zaobchádzania zakazuje nielen zjavnú diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti, ale aj všetky formy skrytej diskriminácie, ktoré použitím iných rozlišovacích kritérií vedú v skutočnosti k rovnakému výsledku (pozri najmä rozsudky z 12. februára 1974, Sotgiu, 152/73, Zb. s. 153, bod 11; z 1. júla 2004, Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 28, a z 15. marca 2005, Bidar, C-209/03, Zb. s. I-2119, bod 51).

42 V danom prípade predmetná vnútroštátna úprava určuje, že študenti, ktorí získali stredoškolský diplom v inom členskom štáte ako v Rakúskej republike a ktorí chcú začať vyššie alebo vysokoškolské štúdium v určenom odbore rakúskeho vzdelávania, musia nielen predložiť uvedený diplom, ale tiež preukázať, že splnili podmienky na prístup k vyššiemu alebo vysokoškolskému vzdelávaniu v štáte, v ktorom získali diplom, najmä že boli úspešní pri prijímacej skúške alebo získali úroveň potrebnú na zahrnutie do *numerus clausus*.

43 Zdá sa, že § 36 UniStG zavádza nielen rozdielne zaobchádzanie v neprospech študentov, ktorí získali stredoškolský diplom v inom členskom štáte ako v Rakúsku, ale tiež medzi týmito študentmi podľa toho, v ktorom členskom štáte získali diplom o stredoškolskom vzdelaní.

44 Pritom výhody ponúkané Zmluvou v oblasti voľného pohybu nemajú svoj úplný účinok, pokiaľ je niekto potrestaný za samotné ich využitie. To je zvlášť dôležité v oblasti vzdelávania s ohľadom na ciele stanovené v článku 3 ods. 1 písm. q) ES a článku 149 ods. 2 druhej zarážke ES, teda podporu mobility študentov a učiteľov (pozri rozsudok z 11. júla 2002, D'Hoop, C-224/98, Zb. s. I-6191, body 30 až 32).

45 Judikatúra okrem toho určila, že postavenie občana Únie je určené tak, aby bolo základným statusom štátnych príslušníkov členských štátov, aby tým, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, bolo umožnené požívať rovnaké právne zaobchádzanie bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a bez vplyvu na výnimky výslovne v tomto smere určené (rozsudok z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, Zb. s. I-6193, bod 31, a rozsudok D'Hoop, už citovaný, bod 28).

46 Je teda potrebné konštatovať, že predmetná právna úprava znevýhodňuje držiteľov stredoškolských diplomov získaných v inom členskom štáte než v Rakúskej republike, pretože nemajú prístup k rakúskemu vysokoškolskému vzdelávaniu za rovnakých podmienok ako držitelia rovnocenných rakúskych diplomov.

47 Hoci je teda § 36 UniStG uplatniteľný na všetkých študentov bez rozdielu, môže sa dotknúť viac štátnych príslušníkov iných členských štátov než rakúskych štátnych príslušníkov, preto rozdiel v zaobchádzaní zavedený týmto ustanovením má za následok nepriamu diskrimináciu.

48 Následne rozdielne zaobchádzanie môže byť odôvodnené iba vtedy, ak sa zakladá na objektívnych hľadiskách nezávislých od štátnej príslušnosti dotknutých osôb a pokiaľ je primerané legitímnemu cieľu sledovanému vnútroštátnym právom (rozsudok z 24. novembra 1998, Bickel a Franz, C-274/96, Zb. s. I-7637, bod 27, a rozsudok D'Hoop, už citovaný, bod 36).

O odôvodnení diskriminácie

Argumentácia účastníkov konania

— O odôvodnení založenom na zachovaní jednotnosti rakúskeho systému vyššieho a vysokoškolského vzdelávania

49 Rakúska republika tvrdí, že odôvodnenie rozdielneho zaobchádzania v oblasti uplatnenia článku 12 ES sa neobmedzuje na dôvody verejného poriadku, verejnej

bezpečnosti a verejného zdravia a že možnosť odôvodniť diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti je podľa ustálenej judikatúry daná za predpokladu nepriamej diskriminácie.

50 Rakúska republika sa v tomto smere dovoláva zachovania jednotnosti rakúskeho systému vzdelávania. Vychádzajúc analogicky z judikatúry Súdneho dvora tvrdí, že pokiaľ by neboli zohľadnené práva získané v krajine pôvodu, mohla by sa dočkať toho, že mnoho držiteľov diplomov získaných v členských štátoch by sa pokúsilo pokračovať vo vysokoškolskom alebo vyššom vzdelávaní v Rakúsku a že takáto situácia by spôsobila štrukturálne, personálne a finančné problémy (pozri rozsudky z 28. apríla 1998, Kohll, C-158/96, Zb. s. I-1931, bod 41, a z 12. júla 2001, Vanbraekel a i., C-368/98, Zb. s. I-5363, bod 47).

51 Komisia tvrdí, že z judikatúry Súdneho dvora, najmä z rozsudku z 15. októbra 1969, Ugliola (15/69, Zb. s. 363), a rozsudku zo 14. novembra 1995, Svensson a Gustavsson (C-484/93, Zb. s. I-3955), vyplýva, že diskriminačné opatrenia je možné odôvodniť iba dôvodmi výslovne uvedenými v Zmluve, teda verejným poriadkom, verejnou bezpečnosťou a verejným zdravím. Pritom Rakúska republika sa neodvoláva na žiaden z nich.

52 Okrem toho, ak by sa pripustilo, že rakúska právna úprava by mohla byť odôvodnená inými dôvodmi, než sú dôvody výslovne stanovené Zmluvou, podľa Komisie by to viedlo k strate významu pojmu nepriamej diskriminácie, ako vyplýva z už citovaného rozsudku Sotgiu, teda diskriminácie, ktorá sa síce zakladá na zdanlivo neutrálnom kritériu, vedie v skutočnosti k rovnakému výsledku ako diskriminácia na základe štátnej príslušnosti.

53 Okrem toho Komisia tvrdí, že § 36 UniStG v každom prípade porušuje zásadu proporcionality.

— O odôvodnení založenom na predchádzaní zneužívania práva Spoločenstva

54 Rakúska republika pripomína, že Súdny dvor v rozsudkoch zo 7. februára 1979, Knoors, (115/78, Zb. s. 399), a z 3. októbra 1990, Bouchoucha, (C-61/89, Zb. s. I-3551), uznal záujem členského štátu na zabránení niektorým svojim štátnym príslušníkom prostredníctvom možností vytvorených na základe Zmluvy, aby sa pokúsili neoprávnene vyhnúť použitiu jeho vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa odborného vzdelávania a že právo Spoločenstva neumožňuje obísť vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa odborného vzdelávania.

55 V odpovedi Komisia pripomína, že rozsudkom z 21. novembra 2002, X a Y, (C-436/00, Zb. s. I-10829), Súdny dvor rozhodol, že existencia protiprávneho alebo podvodného konania musí byť predmetom individuálneho posúdenia z prípadu na prípad a musí sa zakladať na objektívnych prvkoch a že samotnú skutočnosť výkonu svojho práva na slobodný pohyb nemožno považovať za zneužitie (rozsudok z 9. marca 1999, Centros, C-212/97, Zb. s. I-1459).

— O odôvodnení založenom na medzinárodných zmluvách

56 Rakúska republika tvrdí, že § 36 UniStG je v súlade so zmluvami uzatvorenými v rámci Rady Európy, v danom prípade zmluvami z 11. decembra 1953

o rovnocennosti diplomov umožňujúcich prístup na vysoké školy (Séria európskych zmlúv č. 15, ďalej len „zmluva z roku 1953") a z 11. apríla 1997 o uznávaní kvalifikácie vysokoškolského vzdelania v európskom regióne (Séria európskych zmlúv č. 165, ďalej len „zmluva z roku 1997").

57 Komisia pripomína, že podľa článku 307 ES práva a povinnosti vyplývajúce zo zmlúv uzavretých pred pristúpením členského štátu medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi a jednou alebo viacerými tretími krajinami nie sú ustanoveniami zmluvy dotknuté. V prípade, že by tieto dohody neboli s touto zmluvou zlučiteľné, členský štát alebo dotknuté členské štáty musia podniknúť vhodné opatrenia na odstránenie zistených nezlučiteľností.

58 Pripomína rovnako ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej hoci článok 307 ES umožňuje členským štátom dodržať záväzky voči tretím štátom vyplývajúce zo skorších medzinárodných zmlúv predchádzajúcich Zmluve, neumožňuje im uplatňovať práva vyplývajúce z takýchto zmlúv vo vzťahoch v rámci Spoločenstva (rozsudok z 2. júla 1996, Komisia/Luxembursko, C-473/93, Zb. s. I-3207, bod 40).

59 V dôsledku toho sa podľa Komisie Rakúska republika nemôže dovolávať zmluvy z roku 1953. Pokiaľ ide o zmluvu z roku 1997, ani jej sa nemôže dovolávať, pretože bola uzavretá po pristúpení Rakúskej republiky.

Posúdenie Súdnym dvorom

— O odôvodnení založenom na zachovaní jednotnosti rakúskeho systému vyššieho a vysokoškolského vzdelávania

60 Treba pripomenúť, ako sa konštatuje v bode 47 tohto rozsudku, že § 36 UniStG vytvára nepriamu diskrimináciu, lebo je spôsobilý ovplyvňovať viac študentov z iných členských štátov než rakúskych študentov. Okrem toho z vyjadrení pred Súdnym dvorom vyplýva, že rakúska právna úprava smeruje k obmedzeniu prístupu držiteľov diplomov získaných v iných členských štátoch k štúdiu na rakúskych vysokých školách.

61 Ako však zdôraznil generálny advokát v bode 52 svojich návrhov, nadmerný záujem o prijatie na určité štúdium by mohol byť uspokojený prijatím zvláštnych nediskriminačných opatrení ako zavedenie prijímacích skúšok alebo minimálneho prospechu, čím by boli dodržané požiadavky článku 12 ES.

62 Okrem toho treba konštatovať, že riziká uvádzané Rakúskou republikou nie sú jedinečné pre jeho systém vyššieho alebo vysokoškolského vzdelávania, ale rovnako nimi trpia aj iné členské štáty. Medzi ne patrí aj Belgické kráľovstvo, ktoré zaviedlo podobné obmedzenia, rovnako vyhlásené za nezlučiteľné s požiadavkami práva Spoločenstva (pozri rozsudok z 1. júla 2004, Komisia/Belgicko, už citovaný).

63 Treba dodať, že je vecou vnútroštátnych orgánov, ktoré sa odvolávajú na výnimku zo základnej zásady voľného pohybu osôb, aby preukázali v každom jednotlivom prípade, že ich právna úprava je potrebná a primeraná vo vzťahu k sledovaným cieľom. Odôvodnenia, na ktoré sa môže odvolávať členský štát, musia byť podložené analýzou vhodnosti a primeranosti obmedzujúceho opatrenia prijatého týmto štátom, ako aj jasnými skutočnosťami podporujúcimi jeho argumentáciu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. novembra 2003, Lindman, C-42/02, Zb. s. I-13519, bod 25, a z 18. marca 2004, Leichtle, C-8/02, Zb. s. I-2641, bod 45).

64 V prejednávanom prípade sa Rakúska republika obmedzila na tvrdenie na pojednávaní, že v odbore medicína by počet prihlášok mohol prekročiť až päťnásobne počet miest, ktoré sú k dispozícii, čo by ohrozilo finančnú vyváženosť systému rakúskeho vysokoškolského vzdelávania a následkom toho aj jeho samotnú existenciu.

65 Treba zdôrazniť, že Súdnemu dvoru nebolo predložené žiadne hodnotenie týkajúce sa iných odborov a že Rakúska republika uznala, že nemá v tomto zmysle k dispozícii iné čísla. Okrem toho rakúske orgány pripustili zásadne preventívny charakter predmetného vnútroštátneho ustanovenia.

66 Preto treba konštatovať, že Rakúska republika nepreukázala, že by v prípade absencie § 36 UniStG bola vo všeobecnosti ohrozená existencia rakúskeho systému vzdelávania a najmä zachovanie jednotnosti vyššieho vzdelávania. Z toho vyplýva, že sporná právna úprava nie je v súlade s cieľmi Zmluvy.

— O odôvodnení založenom na predchádzaní zneužívania práva Spoločenstva

67 Po druhé Rakúska vláda predložila odôvodnenie vychádzajúce z potreby členských štátov predchádzať zneužívaniu práva Spoločenstva, pričom zdôrazňuje, že členský štát môže mať oprávnený záujem na tom, aby zabránil niektorým svojim štátnym príslušníkom pokúsiť sa prostredníctvom možností vytvorených Zmluvou vyhnúť sa použitiu jeho vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa odborného vzdelania.

9

68 Podľa judikatúry musí byť existencia zneužívajúceho alebo podvodného správania predmetom individuálneho posúdenia od prípadu k prípadu a musí sa zakladať na objektívnych prvkoch (pozri rozsudky Centros, už citovaný, body 24 a 25, a X a Y, už citovaný, body 42 a 43).

69 Treba tiež pripomenúť, že článok 149 ods. 2 druhá zarážka ES stanovuje, že činnosť Spoločenstva je zameraná na podporu mobility študentov a učiteľov aj prostredníctvom akademického uznávania diplomov a započítaním času štúdia. Okrem toho článok 150 ods. 2 tretia zarážka ES uvádza, že činnosť Spoločenstva je zameraná na uľahčenie prístupu k odbornému vzdelávaniu, ako aj na podporu mobility vyučujúcich a vyučovaných osôb, najmä mladých ľudí.

70 V prejednávanom prípade stačí určiť, že možnosť študenta z Európskej únie, ktorý získal stredoškolský diplom v inom členskom štáte ako v Rakúskej republike, aby začal rakúske vyššie alebo vysokoškolské vzdelávanie za rovnakých podmienok ako držitelia diplomov získaných v Rakúsku, je samotným základom zásady voľného pohybu študentov zaručenej Zmluvou, a nemôže byť teda samo osebe zneužitím uvedeného práva.

— O odôvodnení založenom na medzinárodných zmluvách

71 Rakúska republika tvrdí, po tretie, že § 36 UniStG je v súlade so zmluvami uzavretými v rámci Rady Európy, v danom prípade so zmluvami z roku 1953 a 1997.

72 V tomto zmysle treba konštatovať, že podľa článku 307 ES práva a povinnosti, vyplývajúce zo zmlúv, uzavreté pristupujúcimi štátmi pred dňom ich pristúpenia medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi a jednou alebo viacerými tretími krajinami, nie sú ustanoveniami Zmluvy dotknuté. V prípade, že by tieto dohody neboli s touto Zmluvou zlučiteľné, členský štát alebo dotknuté členské štáty musia podniknúť vhodné opatrenia na odstránenie zistených nezlučiteľností.

73 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že článok 307 ES umožňuje členským štátom dodržať povinnosti voči tretím krajinám vyplývajúce pre neho z medzinárodných dohôd uzavretých pred Zmluvou, neumožňuje im však uplatňovať práva vyplývajúce z takýchto zmlúv vo vzťahoch v rámci Spoločenstva (pozri najmä rozsudok Komisia/Luxembursko, už citovaný, bod 40, a rozsudok z 1. februára 2005, Komisia/Rakúsko, C-203/03, Zb. s. 935, body 57 až 59).

74 V dôsledku toho sa Rakúska republika nemôže oprávnene odvolávať na zmluvu z roku 1953 a ešte menej na zmluvu z roku 1997 uzavretú po pristúpení Rakúskej republiky k Únii.

75 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné konštatovať, že Rakúska republika si tým, že neprijala opatrenia potrebné na zabezpečenie prístupu držiteľom stredoškolských diplomov získaných v iných členských štátoch k vyššiemu a vysokoškolskému

vzdelaniu, ktoré poskytuje, za rovnakých podmienok, ako majú držitelia stredoškolských diplomov získaných v Rakúsku, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 12 ES, 149 ES a 150 ES.

O trovách

76 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Rakúsku republiku na náhradu trov konania a Rakúska republika nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Rakúska republika si tým, že neprijala opatrenia potrebné na zabezpečenie prístupu držiteľom stredoškolských diplomov získaných v iných členských štátoch k vyššiemu a vysokoškolskému vzdelaniu, ktoré poskytuje, za rovnakých podmienok, ako majú držitelia stredoškolských diplomov získaných v Rakúsku, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 12 ES, 149 ES a 150 ES.**

2. **Rakúska republika je povinná nahradiť trovy konania.**

Podpisy